

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým

s přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Kam se podělo čtvrté přikázání?

V Praze v den sv. Františka Xav.

O sv. Františku, apoštolu Indů, Japonců a Číňanů, dočítáme se, že listy svému představenému, sv. Ignáci, zakladateli „Tovarišstva Ježíšova“ z úcty psával kleče. Světec tento pro svoji nesmírnou apoštolskou horlivost, andělskou trpělivost se hříšníky, jakož i tuhý, ustavičného odříkání plný život, dnes po tři sta letech veliké u všech národů těší se úctě, čehož zřejmým jsou dokladem matriky křestní. Jméno jeho vyvolují si rodičové pro své novorozence skoro stejně často, jako jména sv. apoštolů.

Když sv. František se sv. Ignácem v Paříži na vysokých školách studoval, dobíral si tohoto kdysi pro jeho ve vědách skrovnické známosti. Sv. František totiž již co mladík vynikal neobyčejnými vědomostmi, kdežto sv. Ignác teprv u věku mužném studentem se stal. Avšak seznav tohoto neobyčejnou pokoru a zápal pro věc svatou, přilnul k němu s láskou takměř synovskou. Učený stal se žákem neučeného. Učenost tohoto světa sv. František za nic pokládal naproti svatosti sv. Ignáce, proto i z úcty ku svému představenému listy své z daleké Indie psával na kolenou.

Na tohoto světce vzpomněli jsme si bezděčně, když jsme v těchto a nedávno minulých dnech četli v novinách o děsných vraždách, spáchaných dětmi na svých rodičích.

Sotva že v Chrudimi skončilo se přelíčení za příčinou otrávení pěti osob: čtyř výměnkářů a dítěte, započalo přelíčení v Praze pro zločin stejně hrozný. Čtenářové „Čecha“ pamatují se, kterak pisatel těchto řádků svým časem pozastavil se nad děsnou otcovraždou, spáchanou — dle obžaloby — studovaným synem, právníkem, v kraji Chrudímském. Krajinské soudy znázorňují velmi příspadně mravní stav lidu. Zdaž nemusí každý upřímný vlastenec pozastavovati se nad tím českým krajem, v němž zločiny proti přikázání čtvrtému častěji se pášou? Zdaž nemusí z těchto zločinů uzavíratí se dále na úpadek vši víry, naděje a lásky k Bohu? V novinách našich pražských a venkovských velmi často dočítáme se o té veliké vzdělanosti ve všech vrstvách občanských, odkud tedy nabeře se u nás tolik hrozných zločinů proti čtvrtému přikázání? Čtenáři, dobře rozuměj: proti čtvrtému přikázání.

Co je čtvrté přikázání? Jeť zajisté uhelným kamenem života nejen rodinného, ale i občanského a vlastněckého. Na něm zakládá se všechna úcta a poslušnost k představeným duchovním i světským, úcta a poslušnost zákonům a konečně i zeměpánu. Čtvrté přikázání by však neostálo, kdyby nezakládalo se na přikázání prvním a na prvních slovech naší každodenní modlitby: Otče náš, jenž jsi na nebesích! —

Děsné zločiny proti přikázání čtvrtému mohou tudíž jen tam vznikati, kde lid přestává již vroucně se modliti: Otče náš, jenž jsi na nebesích.

Trnuli jsme při čtení soudní síně, s jakou ďábelskou vychytralostí tam ve východních Čechách staří a staříčtí — (čtyři) — výměnkáři s malým děckem byli otráveni; a trnuli jsme ještě více, s jakou ukrutností podle přelíčení zde v Praze, byli jistí staříčtí rodičové zavražděni. Novináři, již zprávy ze soudní síně píšou, jsou lidé jinak otužilí, avšak tito přiznávají se, že něco tak hnusného jak živi neviděli.

Také pokrok v našem 19. století! Starý tatík vyláká se v noci ven a zavraždí se z nenadání hrozným způsobem, — zatím k samojediné matce vlísá se vrah druhý — snad dokonce vlastní dcera, — nastává děsný zápas, v němž pod ranami kladiva podléhá stará máti. Bojiště tam v Srbsku kolem Pirotu, na němž dokrvácelo 5000 vojnů, nemůže býti tak hrozným, jako bojiště, na němž pod ranami syna, dcery dokonává otec a matka. Tam v Bulharsku a Srbsku vraždili se — bohužel že Slované — lidé, kteří se nikdy neznali, z nichž jeden druhému za živa nic ani dobrého, ani zlého neudělal. Zde však zažíral se dravec do těla, jež jej devět měsíců pod srdcem nosilo; zde rdousily ruce ústa, jež je bezpočtukrát zlíbaly, a vraha bezpočtukrát ku spánku uzpívaly, ukolíbaly a proč? pro mizerný barák, pro pár nahnilých šindelů, nebo došků. Jakým to hrozným hříchem je lakota, kteráž vlastní děti může svést k otco- a matkovraždě!

Skoro v stejné době dokončilo se přelíčení před soudem porotním v Chebu, kdež pro vraždu ženy své odsouzen byl muž. Tentýž družku svého života nejprv zavraždil a aby podezření od sebe odvrátil, zapálil nad ní dům. Kde jste vy básníci, pojdte a opěvujte tyto rodinné krby, v nichž kouří se z krve otců, matek a žen! —

Pohanský zákonodárce S o l o n na otcovraždu neustanovil prý žádného trestu. A když se ho tázali, proč toho neučinil, odpověděl: mám za to, že taký zločin v národě našem není ani možný. Co za časů pohanských před 3000 lety zdálo se býti nemožným, — o t c o - a m a t k o v r a ž d y, v našem křesťanský osvíceném 19. století stávají se vždy častěji. Otco- a matkovraždy stávají se dnes zločiny takměř všedními. Odkud to?

Nemodlíme se již opravdu: Otče náš, jenž jsi na nebesích! —

Co že — odvětí mnohý čtenář — že se nemodlíme Otče náš? — Ovšem, modlíme, ale jak. Tato modlitba podobá se dýchání ve studenu. Modlitba stydne, zamrzá nám již na rtech. Modlíme se již se srdcem vlažným, modlitby naše nepronikají k nebesům.

Nedávno konalo se ve Varšavě přelíčení s velezrádci, již vedle obžaloby ukládali o život císaře ruského. Co to bylo za lidi? Byli to snad sami nevzdělanci, ochlastové, dělníci, již peníze, rozum a zdraví utrácejí v putykách? Nikoliv. Byli to lidé velmi vzdělaní. Četli jsme mezi obžalovanými jména důstojníků, vyšších úředníků, inženýrů, profesorů a universitanů. Kdož medle tyto k carovraždě ponoukal? Poskytuje tedy vzdělání na nižších aneb i vyšších školách jakési záruky před otco- a matkovraždami? Student, absolvovaný právník zavraždí svého otce a vyseká se od šibenice, lidé vysoce vzdělaní ukládají o život císaře — lidé ovšem vzdělaní, avšak bez „Otčenáše.“ „Otče náš“ nám stydne, zamrzá na rtech.

Za našich dnův nemine u nás v Praze ni jednoho týdne, aby v soudním repertoáru aspoň jedna žaloba nebyla dána na denní pořádek pro velezradu aneb uražení Veličenstva. Tak jest u nás v Praze,

v jiných ještě větších městech bude asi ještě hůře. Jinak již ani nemůže být. Učenci nadělali z otcův a matek samé opice, kterak může člověk co syn a dcera, uvěřit-li těmto naukám, úctu mítí ku svým rodičům, úctu k zeměpánu? A aby toto opičácké plémě naukám těm uvěřilo, o to s důstatek starají se novináři bez víry.

Denně můžeme dočísti se v novinách o těch exaktních vědách, které zjevení a učení boží o původu a povolání člověka dávno již předběhly a předstihly.

O opicích jsme dosud neslyšeli, že by tam někde v Africe měli též své rodinné krby, či ohniška, jelikož až dosud žádná opice v kamnech ohně neroznitila, žádnému menažeristovi na světě nepodařilo se, opici přimětí k tomu, aby vlastnoručně sirkou si škrtila a viržinku si zapálila: proto ale přece je známo, že mladé opice se starými na krev zápasí o pomeranče, kokosové ořechy, o kus cukru a o pelech kdes na stromě. Co těmto pravzorům a praotcům člověčenstva podle nauky moderních učenců beztratně se dovoluje, pročby důsledně nemělo se dovoliti i lidským opic potomkům: zardousit starého tatíka, aneb rozbiti máti lebku?

Což stará opice vyžaduje na mladších opicích nějaké vděčnosti? Aneb stojí někde psáno, aby mladý opičák živil starého bezzubého opičáka? Bylo snad kdy opicím dáno přikázání: Cti otce a matku svou? —

Jeť mezi zvířetem a člověkem ten podstatný rozdíl, že Bůh sice dal zvířeti lásku rodičů ku mláďatům, nikoliv ale vděčnost těchto ku svému Tvůrci a k rodičům, [kteráž podle katechismu toliko těm nejznamenitějším tvorům božím: andělům a lidem vrozena jest.

My vidíme sice vrabčí máti krmiti mláďata chycené v kleci, dosud ale nikdo neviděl vrabčí piskle krmiti starých. Vidíváme ostříže, luňáka a krkavce uchvacovati kuřátka a zanáseti do hnízda na vysokém topolu, dosud však nikdo neviděl mláďata toho druhu krmiti starých; kotě jsou odkojeno prská a seká po máti, nese-li si v pazourku chutnější kůstku. Zdaž kdy malý kocourek lapil kdes ve stodole a přinesl starému kocouru myšku? Chránilo kdy dospělé kuře máti svoji proti zlému psu? Projděme všechny druhy zvířat, nikdež nenajdeme vděčnosti mláďat ku starým. Ani pověstný Brém nespátřil dosud mladou opici, jež by zahřívala a krmila starou.

Bůh vstřípil zvířatům ku člověku jistého druhu přítulnost a věrnost, avšak té vyšší vlastnosti, jakou jest vděčnost, zvíř ani k sobě, ani ke člověku nemá.

Podle tedy učení Darvínova, pochází-li člověk z opice, vděčnost dětí k rodičům není povinností, jelikož ani opice, ani kterékoli jiné zvíře nemá ni sebe menšího vědomí o přikázání: cti otce i matku svou.

Však tato vděčnost dítek k rodičům toliko v náboženství od Boha zjeveném a to v náboženství křesťanském nade všechny povinnosti člověka k člověku vyvýšena jest. Čím který národ kde hloub zabředal ve hnusnou modloslužebnost, tím méně též znal vděčnosti k rodičům. U některých pohanských národů do dneška je zvykem, staré, ku práci neschopné rodiče zardušovati, — zrovna jako u jelenů starý neduživý člen stáda bývá do smrti utrkan.

Že dnes vděčnost k rodičům po Bohu nejsvětější povinností člověka jest, toho co děkovati máme Tomu, jenž učil nás modliti: Otče náš, jenž jsi na nebesích, Tomu, jenž s kříže doporučil matku svoji učenníku slovy: Hle matka tvá!

Kristus, jenž učil nás v „Otčenáši“ myslí našich k Otci nebeskému pozvedati, naučil nás nejslechetnější vděčnosti k rodičům. Vděčnost k rodičům jest kvítkem, jež jedině vyrůstí může z lásky k Bohu. Neznaboh, náboženský nihilista rodičů svých upřímně, v d ě č n ě milovati nemůže. Čím více ubývá v srdcích lidských lásky k Bohu, a důsledně, čím netečnější a chladnější stávají se lidé v náboženství, tím nevděčnější jsou i k rodičům. Z tohoto tedy kořene vyrůstají ty hrozné otco- a matkovraždy našich dnův.

Nepověděli jsme tuto nic nového, jelikož ve škole a s kazatelen o předmětu tomto každoročně skoro bezpočtukrát se vyučuje, avšak i věci známé a staré musí vždy nově přednáseti se.

V těchto dnech vystavil ruský malíř Vereščagin ve Vídni mezi svými obrazy též dva, jež veliké, nesmírné pohoršení způsobily a jichž předmět právě k věci naší přiléhá. Výtečný malíř ruský vystavil totiž „Svatou rodinu“, kdež hrubě uráží se Syn a Matka boží.

Ta nejsvětější, ta neposkvrněná, ta mocí Nejvyššího zastíněná, ta panenská Matka na obraze tom stržena jest s nebes trůnu do bláta pozemskosti, degradována jest na matku praobyčejnou, na matku, jak se říká, z lidu. Vereščagin učinil Matku Syna božského, matkou ještě více synů, čímž potupil především panenství Matky boží a jednorozenství jejího Syna. Druhý a třetí článek víry a s ním všechny ostatní jsou na obraze tom hanebně potupeny. Měl-li Kristus ještě více rodných bratří a sester, pak i jeho božství jest pochybné — a všecka víra naše jest marná.

Tentýž malíř vystavil ve Vídni, v metropoli říše katolické, ještě jiný obraz: z mrtvých vstání Páně způsobem přímo příšerným. Podle obrazu toho Kristus byl toliko zdánlivě mrtvým — pak Kristus za nás na kříži neumřel, o běh jeho krvavá nebyla dokonána a my nejsme vykoupeni a v iua břichu prvotního tíží nás dosud.

Kolébka a hrob Pána Ježíše jsou těmito obrazy zhanobeny.

Uvážili-li se věc ta v pravém světle, nebylo již dávno útoku tolik ohavného na svatou naši víru učiněno jako tentokráte, a věru s podivením a politováním tážeme se, proč dovoleno bylo obrazy ty v hlavním městě říše naší vystaviti?

To se zase jednou nepřátelům víry naší povedlo!

Ti kdož obrazy ve Vídni vystaviti povolili, pravý dosah věci neuvážili.

Náboženský racionalismus — rozumářství — t. j. Rénan na obrazech Vereščaginových slavil slavný vjezd do Vídně.

Z Vídně hodlá Vereščagin zavítati též k nám do Prahy. Spatřujeme v těchto obrazech nový, dobře promyšlený útok bran pekelných. Cokoliv dosud v novinách židovských a svobodářských proti víře naší bylo napsáno, jest jaksi Vereščaginem předstíženo.

Náboženský racionalismus, jenž dosud strašil více v mozcích potrhých doktorů a odtud přecházel do hlav tak zvané intelligence národa, má se obrazy druhu podobného zpopularisovati, zprostonárodniti. — Kopie Vereščaginových obrazů přenesou se v milionech otiscích do novin obrázkových. „Zlata Praha“ a jiné listy toho druhu budou závoditi Vereščaginem. — V témdu, nejdéle do čtrnácti dnů bude je míti i naše školní mládež v rukou. —

Takou vděčnost chováme ku svaté rodině! Vykupitel Bůh v jeslích i ve hrobě obrazy Vereščaginovými zhanoben jest. Že hanba tato veřejně vystavena jest, tím spáchán hrubý nevděk na Bohu Otci a na svaté rodině. Myslí-li kdo, že z této hanby bude v srdcích synů a dcer lásky a vděčnosti přibývati k rodičům, klame se osudně. Nuže, modleme se a spolu též přičiňme, aby toto pohoršení od vlasti naší bylo vzdušeno! —

Napravený lakomec.

(Bretaňská legenda.)

Na pobřeží bretonském mezi Saint-Briencem a mysem Frohelem zelená se uprostřed pustého, nevzdělaného kraje utěšená oasa zdobící příkrý svah pahorku. Hrdé duby jakoby se až oblaků dotýkaly štíhlými korunami a bujné jabloně rozkládají mohutné větve své nad věčné svěží zelení zdejší lučiny, a ve stínu jejich tulu se malebná dědinka svaté Julie, nejpůvabnější to místo staré Bretaně.

Obyvatelé zdejší, mírní a zbožní, scházívali se v zimních večerech a tiše pracující naslouchají vypravování dědovu, kterýž obyčejně líčivá děj některé staré legendy. Nezřídka stává se, že hlas kmetův zanikne náhle v mocném hukotu, jakýž působí ohromné vlny mořské zuřivě buštějí do hrůzné, dutiny skalní „propasti pekelnou“ zvané, kteráž černá se mezi nebezpečnými skalisky pobřežními. V okamžiku podobném ustává děd a všickni vzývají důvěrně sv. Julii, milovanou patronku vesničky, aby pomohla nešťastným, tou dobou na moři plovoucím.

Jednoho večera, v den sv. Mikuláše, chumelil se venku sníh a mrzlo, až při každém kroku půda pod nohou vrzala. Vše přitulilo se důvěrně k teplému krbu, všechněch uší napínaly se již zvědavě a zraky upřely se na starého otce Keronála, kterýž se k vypravování chystal.

„Žil jednou,“ vypravoval děd Kerouál, „bohatý rytíř Vít Kidel, jemuž patřila naše Svatá Julie. I stalo se, že jednou, v den všech Svatých přišel do vesnice cizinec v námořním oděvu, kterýž postaviv se před dvéře kostela oznamoval, jak korsar jistý — loupežník na moři, — přinucen, aby zakotvil v přístavu Dahouetském, uvolil se vyprodati tu dnes lacino svoje zboží.

Věřící Svatojulští jsouce zvykli v den sváteční pomýšleti jedině na spásu duší svých, přijali ohlášení cizincovo s patrnými výrazy nevole; když ale tento i dále ještě neumlkal, ano směle hlásil, že dražba mohla by se konati nejlépe v čas nešpor, kdy scházejí se obyvatelé, propukl spravedlivý hněv jejich v pravou bouři, kteráž by snad byla nebezpečně skončila, kdyby byl farář osadníky svoje k mírnosti nenapomenul.

Pachtýř Kernec byl jediný, kterýž cizince ani slovem nezakřikl, ba, který chtivě skoro řeči jeho naslouchal. Kernec byl zosobněným sobectvím v nehorším smyslu slova; srdce jeho nepoznalo nikdy sladkého citu lásky křesťanské. Ano ženě jeho, ryzé to duši křesťanské a vzoru všech ctností, nepodařilo se probuditi v něm jiskru dobra, kterou dusil pod vášní zlata. Pět let tomu již, co oddaná společnice jeho odebrala se před soudnou stolicí Boží a lakomý choť nepopřál duši její ani jedině oběti mše svaté.

Nešťatník zpomínal na dobrého ducha domácnosti své jen v příčině mnohých úspor, jimiž obratná, příčinnivá žena statek jeho ještě rozmnožovala, jinak ale vedl si, jakoby ubohé ani nebylo na světě bývalo.

Sotva že nadešlo odpoledne vypravil se pachtýř ruče směrem k Dahouětu a jediný z celé vesničky scházel toho dne při večerní pobožnosti. . . .

Obchody vydařily se asi Kernecovi výborně, neboť s přikvapivším soumrakem ubíral se zase již po cestě k Svaté Julii hvízdaje si nápěv staré písně. Přece však bylo znáti, že jaksi nepokojně rychlí kroky své, obávaje se, aby ho čirá noc nepřekvapila a aby nesetkal se s dušemi zatracenců, jež sténajíce plíží se po pobřeží, nadarmo prosíce chladný ocean o jedinou krůpěj vody, i aby nezaslechl pronikavý posměch démonů, ubohým odsouzencům odpovídající. Zlé tušení ho tentokrát neklamalo.

Došel ku brodu zachvěl se hrůzou. Smrtelná úzkost pojala duši jeho. Potok, který byl před několika hodinami suchou nohou překročil, zrostl náhle v bouřlivý, divý proud, tak že nezbývalo, než aby zašel si dalekou oklikou. S těží kráčel tu nebezpečnými, sráznými stezkami a několikráte div neomdlával vlivem hrůzných, palčivých bodů naň upřených, očí to číhajícího v úkrytu vlka.

Dávno utichly již modlitby za mrtvé v kostele, když objevily se pachtýři první domky Svatojulské. Již blížil se k cíli zimního běhu svého, již těšil se na chvíli klidu a odpočinku, leč, o hrůza! Ze země jakoby mžikem vynořilo se neblahé divadlo. Mezi holými větvemi stromů mihaly se příšerné stíny, nad nimiž rozburácel se zuřivý víchr, kterýž k uším ustrašeného pachtýře donášel děsné zvuky stesku. Hrůzou ztrnulý stanul bez vlády a bez pohnutí, nemoha pronésti jediného zvuku: mimovolně zíraly zraky jeho k příšerné vidině. Byl se ocítl před hřbitovem. Jako na povel mocné ruky otvíraly

se hroby a z hloubi jich nořily se průhledné postavy v rubáše zahalené, a dutým hlasem říkajíce žalmy, rozcházely se po temném obydlí svém.

Náhle však utiňuje se rozburácený živel, tmavou nocí mihne se zlatý paprsek světla a v něm zřítí zástup skvělých se andělů. Jsou to poslové věčného Milosrdenství kteří přišli osvobodit všecky, kdož zadosť učinili spravedlnosti Boží. Vznášejí se nad zemí a lehynce blíží se k duchovným zjevům hrobovým, kteří poklekali před nebeskou září. A vyslanci Boží pozdravují je hlasem lásky a blaha: „Radujte se, požehnaní smrtelníci, neboť zásluhami církve svaté a modlitbami duší šlechetných uchystány vám stánky v království nebeském a Pán všemohoucí volá vás k životu věčnému.“ I rozepjali bílá křídla svá a zalétli zpět k nebesům, provázeni novými vyvolenci, jejichž strážci byli kdys v životě pozemském. Hlasné jejich hosanna rozlehlo se sladkou hudbou po celém údolí, přece však neumíčelo sténajícího hlasu ubohých opuštěných. „Pane milostivý,“ ozývala se žalná modlitba, „byť na mne i přátelé moji na zemi zapomněli, neopouštěj mne! O Spasiteli, zbaviž mne strašlivé trýzně, již snášeti musím!“

Při těchto slovech sklesl Kernec k zemi jako zničen, poznal hlas té, kteráž bývala mu na zemi družkou oddanou.

V tomtéž okamžiku odbijela ze staré věže hodina a přízraky zmizely. Hodina mrtvých přešla. V temnu nočním ozýval se již jen sténavý skřek sov a divé vytí vlků.

Asi o měsíc později roznesla se po celém okolí zpráva překvapující, kteráž putovala od vísky k vísce, od úst k ústům a všude podivení budila: Kernec, lakomý Kernec, rozdal všecken statek svůj mezi chudé a vstoupil do kláštera, jehož Otcové výhradně věnovali život svůj službě nešťastníků a duším v očistci.

Z vidění Kernecova,* dokládal starý Keronál, „lze nám snadno uhodnouti, jak užitečno jest modliti se za mrtvé. Sama církev svatá učinila nám modlitbu tuto povinností k vlastnímu našemu prospěchu, neboť popřeje zajisté Bůh, aby i nám dostalo se jednu, čeho jiným udělujeme.“

A—s.

V příčině obrození „Čecha“.

Následující dva dopisy obdržel redaktor „Obrany víry“, jež beze změny tuto uveřejňuje:

Přemilý bratře!

Zasílaje Ti list z Vídně mi v měsíci září t. r. zasláný a věhlasným naším vůdcem národa p. Dr. Riegrem podepsaný, prosím Tě, odpusť, že jsem s tím tak dlouho po své příповědi otálel pro mnohé práce a starosti, které na mne v době té doléhaly. Tím více spěchám nyní, když pan předseda družstva sv. Václava p. t. probošt Štule svolává schůzi ku dni 25. list. v níž jednati se má o budoucí úpravě našeho milého „Čecha“, abys mohl mé skromné náhledy snad upotřebiti a působiti k tomu, aby „Čechu“ nedal zahynouti sv. patron náš Václav, jehož jménem se družstvo honosí. *)

Z přiloženého listu poznáš, jak horlivě vůdce náš milený Dr. Rieger ujímá se „Pokroku“, když vybízí nás venkovské kněze důtklivě, abychom ho podporovali, rozšiřovali. Jsme arci co čestí národní kněží povinni, podporovati vše, co ku blahu našeho milého národa slouží, avšak nesmíme zapomínati, že skoro všecken národ český jest katolický, my kněží z toho českého lidu katolického jsme vyšli a pro něj pracovati máme, a že vedle národnosti své máme světější povinnosti o spásu duší nesmrtelných! A tu jest ten háček, který nám vadí kráčet ve všech věcech se svými zástupci poslanci,

*) Za r. 1883. a 1884. nebyl redaktor „Čecha“ k valné hromadě ani povolán. Vždyt je pouhým vikaristou!

kteří snad jsou vzornými vlastenci, ale — nejméně řečeno — vlažnými katolíky, a ten jejich „Pokrok“ co organ klubu poslanců českých a tudíž oprávněný tlumočník politických snah národa českého po vůli svých patronů nejen naší sv. víry po otcích zděděné si nevšímá, ale ani prý neví, která ta víra po otcích zděděná jest, a víře té časem nemálo ubližuje a zlehčuje to, co národu má býti a jest nejsvětější. A my kněží, strážce sv. Sionu, máme proti svému přesvědčení podporovati a rozšiřovati organ nám nepřátelský? Rekl bych do duše těm pánům toto naučení: chcete-li od nás podpory, jsme ochotni, poskytnouti ji vám, ale „manus manum lavat,“ nestavte se proti nám do řad našich nepřiznivců a nepřátel, podporujte i nás a naše katolické snahy a věřte, že jen v této vzájemné podpoře vykonané dílo celé a dokonalé, našemu milému národu prospěšné; heslem nás všech budíž: Pro Boha a pro vlast.

Avšak vím, že hluchým bych kázal uším, že snad řečí mou mnohý velkopanskému se oddá úsměšku — a protož obracím raději zřetele svého k „Čechu,“ kterého jsem čtenářem od počátku, a jemuz přeji život dlouhý. A k tomu příčině se všickni kněží, kdož dobré vůle jsou, abychom po důtklivém vyzvání sv. Otce a všech upřímných vrchních pastýřů duchovních podporovali katolický tisk — katolický náš jediný denník „Čech.“ Přál bych si z toho srdce, aby „Čech“ byl redigován tak co do svěžesti a bohatosti obsahu, aby nebyl předstížen jinými nám nepřátelskými listy, aby vedle zdravé konservativní politiky hájil svatá naše práva a sv. víru, aby obsahem byl zajímavý tak, že by kněz neb laik katolík nemusel se ohlížeti po jiném listu, slovem: aby „Čech“ byl náš, list katolický a důkladný!

Vím, že taková úprava „Čecha“ vyžaduje značných peněžných výdajů, avšak vím též a jsem přesvědčen, že každý čítal by potom „Čecha“ rád a nelekal by se toho, kdyby předplatné zvýšeno bylo; když za „Pokrok“ neb jiný denník má dáti ročně 21 zl., dal by rád za „svého Čecha“ více než 15 zl. ročně. Protož prvním krokem slavného družstva sv. Václava budíž, aby zvýšilo na „Čecha“ předplatné (snad na 18 zl. ročně, neb více neb méně dle potřeby;) a když bude mítí nervum rerum, aby dále získalo dobrých spolupracovníků za vrchní redakce Tvé, kterou svou dlouholetou prací neúpornou a zkušeností jsi se osvědčil, že dovedeš redakci vésti, a který jsi již tak mnoho dobrého „Čechem“ dokázal. Neboť směle tvrditi se nerozpakuji, že jest-li v národě našem ruch nábožensko-katolický čilejší, toť zásluha Tvá rázným vedením „Čecha.“ Dále jest nutno, aby „Čech“ získal svěžestí v celém vedení listu tím, že by vycházel co ranní list, abychom měli zprávy nové zároveň s jinými listy. Toť conditio sine qua non, má-li „Čech“ slouiti naším denníkem a nám vyhovovati, abychom se nemuseli zaň stydětí a píditi se po jiném lépe redigovaném denníku — nám nepřátelském. Bude-li „Čech“ mítí tyto vlastnosti, mám za to, že mu abonentů přibude nejen mezi kněžstvem ale i mezi našimi vlastenci. Za tou příčinou bylo by snad také radno, aby se zavedla k předplacení nově upraveného „Čecha“ čilá agitace. Nynější doba to vyžaduje, vidíme to všudy, že bez agitace a reklamy se neobejde nikdo, kdo chce něco poříditi. Jak n. p. horlivý redaktor „Vlasti“ svou agitací získal nejen abonentů, ale i členů zakládajících a přispívajících, podobně mělo by slavné družstvo sv. Václava agitovati, aby získalo členů pro družstvo a předplatitelů pro „Čecha.“ Agituje-li vůdce národa pro „Pokrok“ co organ klubu poslanců, kdož by se styděl z kněží agitovati pro „Čecha“ co organ katolický?

Toť moje myšlenky o „Čechu,“ kterými nechci předstihnouti úrady moudrých hlav slavného družstva sv. Václava, kterému z té duše přeji, aby zvelebilo našeho milého „Čecha“ k radosti a užitku nás všech věrných českých katolíků! Zdař Bůh!

S pozdravem bratrským libá Tě Tvůj upřímný bratr T.

Druhý list, jenž též katolickým kněžím na venkově byl zasylán, zní:

Velectěný Pane!

Za posledních let ozývaly se častěji stesky, že „Pokrok“ co organ klubu poslanců českých a tudíž oprávněný tlumočnick politikých snah národu českého, nevyhovuje úkolu svému, jelikož co do svěžesti a bohatosti obsahu i zpráv politikých a národohospodářských se nechá předstihati jinými listy, kteréž výděleční podniky jednotlivců jen vůle těchto jsou poslušny; usnesení veškeré representace národní nedbají, jen pikantnost a zábavnost a tudíž hojný odbyt na zřeteli mají, a ač často jeduotu v národě svévoli svou ruší, nicméně, byť i mimovolně, odpovědnost za osobní projevy své na celý národ uvalují, ano nezřídka již i věrné přívržence většiny poslanců v mínění zmátli, když tito list obsahem svým zajímavější raději čítali, než list své strany, kterýž co do bohatosti obsahu a způsobu psaní jim za dosti nečinil. Nedávno stal se ve věci obrat rozhodný. Vydavatelské družstvo, vládnoucí většími prostředky, zvelebilo nyní „Pokrok“ získáním výtečných spolupracovníků, všestranným rozmnožením obsahu, rozmanitostí a svěžestí v celém vedení listu a dvojím vydáním denně tak znamenité, že stojí nyní na rovní s nejlepšími listy i jinonárodními a tudíž není již příčiny, aby kdokoliv, jenž chce zůstatí ve shodě s velikou většinou všech poslanců českých na radě říšské i na sněmu českém, jichž věrným zástupcem a tlumočnickem býti se „Pokrok“ zavazuje, musil se utíkatí k denníkům jiným.

Není zajisté třeba, abych Vašnosti vykládal důležitost, ba nezbytnost toho, aby legalní zastupitelstvo národu mělo svůj samostatný, veliký organ politiký, jež by vždy dával věrné a pravdivé svědectví o tom, jak ono smýšlí, co za národu prospěšné pokládá, co zastávati má za svou povinnost, tak aby přátelé i nepřátelé národu měli o té věci čistý pramen poznání, nezkalený nižádným ohledem na odbyt listu neb na oblibu vždy pikanterie milovného velkého obeceastva ani libovůli jediného muže, podnikatele listu výdělečního.

Družstvo vydavatelské, k němuž náleží přední a osvědčení vlastenci naši, ujalo se vydávání listů politikých jedině k tomu cíli, aby národ náš měl tiskové organy samostatné; ono nehledá a nebere užitekův z vydávání anobřz přináší tím jen vlasteneckou oběť neklamnému tlumočení vůle národa a pěstování svornosti v něm.

Avšak oběti, jichž družstvo na vydávání velkého listu přináší, přesahovaly by síly jeho, kdyby nenašel list ten více abonentův, a list sám by konečně nevyplnil úkolu svého, totiž zastupování snah a názorův representace národní ve vlastním lidu českém, kdyby nebyl hojně rozšířen a hojně čítán.

Tyto úvahy vedou mne k tomu, abych Vašnosti co věrnému stoupenci strany národní a většiny poslanců českých odporučil nově zvelebený časopis „Pokrok“ k odebirání, po případě k odporučení ve kruzích, jež jsou Vám přístupny.

Nechat vůle zastupitelstva národního dostane volného průchodu a věrný výraz, nechat jednotě jeho se zachová statný zástupce.

Se zvláštní úctou a důvěrou:

Dr. Fr. Lad. Rieger, v. r.

V PRAZE, dne 20. září 1885.

Byl bych z toho srdce si přál, abych směl všechny dopisy v příčině „Čecha“ od přátel mne došlé co milé upomínky na svoji žurnalistickou činnost uložiti si a nechati bez odpovědi: vida však v duchovenstvu nemalé pohuutí pro mě z redakce „Čecha“ vystoupení, vidím se opětně nucena na tomto místě sine ira et studio delší odpověď podati:

Podal jsem oba listy beze změny na svědectví, jakým úsilím vůdce národa o povznesení listu dbá, jež za nezbytný považuje k hájení politikých zásad své veliké státoprávní strany, a s jakým též úsilím přeje si kněž-

st vo n a š e, aby hájeny byly zájmy národa nejen politické, ale i nábožen-
ské. Slouží vůdci národa nemálo ke cti, že všim svým osobním vli-
vem skoro již bezpočtukrát zasazoval se o udržení těch kterých listů.
Činil to zajisté u vědomí, že v době naší žádná strana neostojí bez většího
listu, v němž by den co den hájily se a rozšiřovaly její zásady a že dnes
u veřejném životě každá strana jen tolik váhy má, kolik si jí svým listem
vydobyti dovede.

Z toho též přesvědčení pronesl kdysi slovatný biskup o sv. apoštolu
Pavlu známý výrok v tom rozumu, že by dnes apoštolská jeho činnost roz-
šiřovala se i na žurnalistiku. Po břichu však u nás — v Církvi české —
zvykli jsme klasické výroky velikých mužů více nositi v ústech, nežli
vedle nich řídit se i v životě praktickém. Co jsme již načtli se a naslyšeli
krásných slov o záhubnosti špatného tisku a nezbytnosti dobrého tisku,
leč bohužel nic než slova, slova, slova! Ve spoustě těchto slov topí
se dnes u nás náš katolický „Čech“. Jaký by asi úvodní článek sv. apoštol
Pavel co žurnalista o těchto slovech napsal, snadno lze se domysleti, do-
mysleti i toho, že by svým článkem leckdes — narazil.

Stav katolického denníku našeho tolik jest trudný, že konečně třeba
hnisající ránu otevřítí a léčení její urychlití. Pravda trudný, velice trudný je
stav ten, nikoliv ale beznadějný.

Především dovoluji si k uvážení co nejbedlivějšímu a nejsvědomitějšímu
předložiti tu pravdu, že jak věci dnes stojí, denníku katolickému bez vydatné
podpory obstáti nelze. Dovolává-li se ctěný vůdce národa podpory pro list
své strany, musí se jí a „potiori“ dovolávati i „Čech“, nemá-li vůbec jen
živořiti a straně naší katolické více ku posměchu, než-li ke cti sloužiti.

Nikdo nebyl si nedostatků „Čecha“ tolik vědom a nikdo se nad tím
tolik nermoutil, jako já.

Bezpočtukrát jsem, vzav večer „Čecha“ do ruky, v duchu zvolal:
tenhle arch přízloutlého papíru s tiskem někdy až nečitelným a se zprávami
vždy o den opozděnými, že jest orgánem Církve katolické v Čechách, jež
čítá čtyři biskupství se čtyřmi miliony českých katolíků s tolika bohatými
katolickými velmoži, s tolika bohatě nadanými praebendami, beneficií
a kláštery — to že orgánem jest těch asi 80 českých vikariátů a více jak
2000 českých kněží?! Tenhle přízloutlý arch papíru že má denně repreasen-
tovatí Církev českou?! Nuže, nechceme-li důstojnější repreasentace tiskové
si poříditi pro česť a slávu boží, učíáme to aspoň pro tu ostudu
před světem!

V „Národních Listech“ bylo nejednou „Čechu“ posměšně vytýkáno, že
prý běře podporu od toho a onoho a že proto je orgánem — — — tu vždy
bolestně v duchu zvolal jsem: kéž by tomu tak bylo!

V hovoru s liberály mohl jsem zapřísahati se jak chtěl, že „Čech“ od-
nikud nedostává podpory ani krejcaru, nikdo mi to nevěřil; konečně dostalo
se mi i odpovědi: jděte, vy jste jezovita, vy se jen přetvařujete! nikdy ne-
uvěřím, že by Vás, jenž zásady hierarchie tolik neústupně hájíte, nechati
mohli bez podpory!

Ano měl a má „Čech“ podporu, jedinou podporu na veukovském kněž-
stvu, na těch farářích a kaplanech, kteří si takořka od úst utrhují, aby
mohli 15 zl. ročně předplatného na „Čecha“ sebrati. Penízky chudých
jsou dosud jedinou podporou „Čecha“. Účetní knížky administrace „Čecha“
jsou doklady velmi výmluvnými o tom, kterak s jistě strany ka-
tolický denník se podporoval! Dočte se tam ku př., že církevní
hodnostář X. předplatného na „Čecha“ dluhuje 50 zl., hodnostář Y. 45 zlatých
a vedle těchto na sta jiných s obnosy menšími. Nedoplatky odběratelů
„Čecha“ dosahovaly každoročně 2000 zl. Kterak při podpoře takové
katolický denník mohl prospívati, snadno lze se domysleti. A snad že právě
ti, jejichž nedoplatky byly a dosud jsou největší, nejvíce též zehrali na
„Čecha“, na jeho bídný tisk, špatný papír a chudý, zastaralý obsah a pod.

Zdaž každodenní výbava listu mohla býti lepší, uváží-li se, že hlavní jeho redaktor, a by živ býti mohl, musil denně zastávati službu vikaristy, kaplana a katechety (ve čtyř třídách) a že každodenní naplnění listu, přes 1200 tištěných řádek svěřeno jest pouze jediné síle za 50 zl. služného měsíčně? Může-liž který smrtelník od 8—12 hod. ráno napsati 1200 tištěných řádků, napsati něco kloudného a může-liž takováto padesátizlatová síla obejít se bez novinářských nůžek? Může-liž něco řádného napsati v redakční místnosti, v níž i administrace se nalezá a kde ta jistá síla ani patřičného klidu nemívá? Může-liž katolický denník pouze o dvou silách z daleka jen konkurovati ku př. s „Národními Listy“, v jejichž redakčních místnostech prý 22 sil zasedá?

Zdaž kde na světě redakce denního listu byla a je tolik chudoučce opatřena! Namítne se: nuže proč se o tom nic nefeklo na místech kompetentních? Věděly a vědí o tom dobře všechny duchovenenské kruhy pražské. Dosti jsem se naběhal, klik naotíral, naprosil — povždy marné. — Marné byly moje věštbý o posledních věcech katolického denníku, snad že kdyby byl prorok z brobu povstal — — věru těžko jest trpké pocity v srdci utlumiti.

Strana, která jediný svůj orgán nechá tak hluboko zabřednouti, schyluje se k úpadku, strana taká nechť raději dnes již prohlásí nad sebou — konkurs.

Trapná to slova, ale pravdivá.

V této chvíli sesterska Morava nás předstihuje. Morava co do počtu katolíků o polovičku menší, má dnes svůj katolický denník, kdežto náš denník zaniká. Umíme se ještě zastyděti?

Tento trapný stav nedal se již více ututlovati. Dlouho jsem se rozpakoval, dlouho přemítal, kterak si tu poraditi, konečně dospěl jsem k přesvědčení, že jedinou a to radikální nápravou toho zla jest, zlo odkrýti. Mám za to, že tímto síly nově se vzpruží.

Má-li katolický denník nejen se udržeti, nýbrž jiným denníkům i soutěž udržeti, potřebuje nezbytně podpory, a to duchovenstva veškerého.

Aby mohl ranním listem se státi, k tomu potřebuje nejméně 3000 abonentů, aneb při nynějším počtu 1500, aspoň 6000—8000 zl. podpory ročně, kteráž podpora by tou měrou se umenšovala, čím by mu ročně abonentů přibývalo — a aby přibývalo, k tomu jest nezbytně třeba získání dobrých a četnějších redakčních sil. Redaktorem „Čecha“ musí býti kněz, kněz taký, jenž by cele se mohl věnovati listu. Kněz, na jehož bedra ukládalo by se tolik břemen, jako na bedra moje a jenž by ke všemu ještě i šefredaktorem měl býti „Čecha,“ více nenajde se a byť by sebe více hledal se pověstným v „Čechu“ inserátem: Hledá se kněz!

Kněz taký musil by též pojištěnu míti svoji budoucnost, tak aby po mnoholetém namáhání nevisel nad hlavou jeho Damoklův meč v podobě inserátu: „Hledá se kněz!“ kterýmž inserátem mimochodem řečeno, zasazena byla nikoliv mu, nýbrž „Čechu“ rána přímo smrtelná! Neboť který kněz chtěl by obětovati katolickému listu všecku svoji duševní hřívnu, kdyby neposkytla se mu jakási garantie před inserátem podobným? Redaktoru politického denního listu nelze vůbec vždy vyhnouti se věcem odiosním, on musí přece časem býti i nerad dotknouti se toho a onoho; dnes rozleje si ocet s tím, zítra s jiným. Kdyby tudíž existence jeho při každodenní nejvyšší úmorné činnosti záviseti měla na inserátu: „Hledá se kněz“, pak by nikdy nenašel se kněz, jenž by síly své katol. denníku věnovati se uvolil. A dokud u nás nebude vzdělaných katolických laiků, kteříž by katolický list řídití dovedli, dotud katolický denník, bez kněze se neobejde. Konečně však síly jednotlivce vyčerpají se a musí tudíž pomýšleti se vždy na vhodné redakční náhradníky, s čímž opětně otázka existenční nerozlučně souvisí. Každý kněz — redaktor listu katolického, má-li s chutí a vytrvale pracovati, musí především těm kterým pádnům předložití otázku: quid erit mihi? Necítím se po-

volaným pro „Čecha“ opouští otce a matku, opouští patronát, aneb jinou zabezpečenou existenci, kněz-redaktor nemůže život vésti samotářského askety, on musí takměř každodenně, ač by raději pohovl si ve své komůrce, ven do proudného života, což opět vyžaduje takové hmotné neodvislé postavení, aby list důstojně mohl repreasentovati. Aby redaktor „Čecha“ na stará kolena sdílel osud ř. Douchy, aneb snad v některé poptavárně vedle služek a kočích dožebraval se chleba vezdejšího, k tomu nepropůjčí se žádný kněz na světě.

Existence katolického denníku těsně tedy souvisí se hmotnou existencí jeho redakce. Jak se to v ohledu tomto až dosud v „Čechu“ praktikovalo, jest věru až žalostné a jest čemu diviti se, že „Čech“ vůbec ještě existuje. Četl jsem články v „Čechu“ nadepsané „Otázky časopisecké“ s velikou pozorností. Každé slovo je svatou pravdou a jest psáno s láskou sv. Jana. Kdo věci blíže znalý jest, dočetl se však mezi řádky mnohem více nežli v řádcích.

I dovoluji si otázku: dojdou ty články v „Čechu“ psané s evandělickou mírností povšimnutí a uznání v jistých kruzích duchovenských a šlechtických? Nebudou se leckdes odkládati s tou u nás již pověstnou lhostejností a netečností, jakoby ty věci v úvodních člancích „Čecha“ tolik dojemně vylíčené, udály se kdes na městci?

Duchovenstvo venkovské sotva že dozvědělo se, jaké nebezpečí „Čechu“ hrozí, jako jeden muž svorně pozvedá hlasu svého a prosí a zapřísáhá, aby nedalo se zaniknouti jedinému jeho denníku: zdaž ale a kolik se jich již pozeptalo z těch jistých duchovenských kruhů: povzte nám přece, kterak to s vaším listem vypadá a kterak by se mohl obroditi a na dále udržeti?

Nelze mi ubrániti se přesvědčení, že by příčinou, proč dobrý list katolický v obyvatelstvu našem oblíby nenalezá, bylo jediné to, že jest katolický. Bylo by to tolik, jako nad zdravým rozumem lidu našeho, dosud dosti zbožného, Bohu a víře své oddaného zoufati. Dejme mu list dobrý, dobrý v každém ohledu, co do obsahu a novosti zpráv, ale i co do formy a zevnějšku a vsázím se, že v době krátké dojde značného rozšíření. Noviny v mnohých věcech podobají se pečivu. Staročeši přicházejí na tržiště s pečivem vždy čerstvým, dvakráte denně pečeným. Mladočeši snaží se Staročechy pokud možna předstihnouti. Falciosové rázu staršího i novějšího závodí mezi sebou taktéž a nyní přicházíme i my čeští katolíci se svým ubožáckým, vždy vděřejším pečivem a nařikáme si, že lid krámu našeho si nevšímáje, hrne se ku krámům s pečivem čerstvějším a úhlednějším. Haňme si pak z krámku našeho pečiva v jiných krámcích jak chceme, že není ku př. z mouky samožitné, aneb čistě pšeničné, že má nezdravé přísady a pod., lid nám neuvěří, ano vysměje se nám, že haníme cizí zboží ze závisti, protože nemůžeme pečiva neúhledného a zatvrdlého se zbýti. Mnozí kněží pak sami krám náš pomíjejíce, jdou ku krámům jiným. My — kterak pošetilél — omlouváme se: přiveďte nám dříve hodně kupců, hodně abonentů, pak my teprv o úhlednější pečivo se postaráme. Dnes každý hokynář suází se krámkem svůj co nejlip, co nejúhledněji si vypraviti. Dnes kdo chce prodati, nešetří huby — agitace — volá, vítá kupce z daleka a pobízí mimojdoucí, jen my v našem chatrném krámku ostýcháme se zboží své vychvalovati a to z pouhého pohodlí, často z pýchy a když pak o krám náš nikdo nechce zavadiť, láteříme na ten bezbožný svět, že nechce naše pečivo kupovati. První kšeftovní pravidlo jest: dříve musí se něco dobrého do krámu hezky upraveného dáti, nesmí se huby — agitace — šetřiti, a pak kupující snadno se přilákají.

Na konec dovoluji si, co odborný znalec ct. čtenářstvu odporučiti k obrození katolického denníku následující praktické pokyny:

1. Až dosud mnozí kněží „Čecha“ více méně z té příčiny se vzdalovali, že domnívali se, jakoby za ním stála jistá osobnost, jistá strana, aneb cos

podobného. Mně samému bylo nejednou vytýkáno, že jsem náhončím, pochopenem, obuškem, klackem atd. té jisté osobnosti a bylo mi, jak čtenářové „Čecha“ dobře vědí, proto i úkorů skoro bezčetných vytrpěti. Již počátkem roku 1877 bylo v duchovenstvu pražském a později i venkovském velikou, takměř osudnou trhlinu znáti. Nesvornost kněžská stala se jaksi kletbou, dědičným hříchem „Čecha“. Není tuto místa, příčiny a pohnutky té nesvornosti šíře vykládati. Poukážu jedině na faktum, že nesvornost ta znázorňuje se do dneška jednak „Čechem“, jednak „Pražským Týdenníkem.“ Strana „Čechova“ silnější je co do počtu, strana „Týdenníka“ silnější co do vlivu, čímž dobrá věc nesmírně trpí. Duchovenstvo konečně táže se rozhorleně: co nám na venkově do vašich osobních sporů v Praze? My chceme mítí svůj dobrý katolický denník, ať si již vychází kdekoliv a rediguje jej kdokoliv. Sami členové družstva „Čecha“ uznávají nutnou, ano nezbytnou toho potřebu, aby družstvo či výbor jeho sesílen, jaksi osvěžen byl muži, kteříž za „Týdenníkem“ stojí. Já sám jsem této jednoty nejvřelejším přívržencem a neváhám tuto přímo říci: buď to obnoví se *původní kněžská shoda, která veliké věci budovala, aneb kněžstvo sřekne se obou listů: „Čecha“ i „Týdenníka“ a založí si nový denník, jenž by byl orgánem Cirkve české*, a nikoliv té neb oné osobnosti. Mně však záleží na tom, aby „Čech“ nezanikl, aby totiž členové družstva nepřišli o své vklady a proto zde navrhuju, aby jednak vlivem vyšší autority a jednak ochotným svolením k tomu všech členů družstva, jakož i přičiněním duchovenstva vůbec bývalá jednota kněžstva byla obnovena a tímto existence katolického denníku zajištěna, ano i list sám dle potřeb časových byl opraven a upraven.

2. List nezbytně musí vycházeti ráno a to pokud možná již od 20. prosince, aneb nejpozději 1. ledna roku příštího. Mnozí kněží vylouvali se, že jedině proto odebírají list jiný, že „Čech“ zprávy přináší o den později, že nemá telegramy a pod.

Jistý p. farář z okolí pražského přestal prý „Čecha“ odebíratí proto, že když se školní mládež ubíral se do chrámu Páně pomodlit se za uzdravení těžce nemocného (podle „Čecha“) arcipastýře, na cestě potkal babičku, kteráž co čtenářka „Denníčka“, zastavila jej slovy: *vždyť už umřel, dejte mu zvonit!* — Vím dobře z venkova, že mnohý kněz ostýchá se ve společnosti vytasiti se „Čechem“, jelikož by se mu vysmáli, že přináší zprávy, jež školáci o den dříve si vypravovali. Kterak tu lze „Čechu“ ku př. v hostinčích ostáti vedle listů ranních?

3. Aby však „Čech“ co list ranní vycházeti mohl, k tomu nezbytně třeba vydatné podpory hmotné.

Především musí se uvážiti, že novým rokem 200—300 abonentů z Moravy „Čechu“ ubude. Musíme sesterské Moravě upřímně gratulovati, že má již svůj katolický denník, což ale nám Čechům spíše má býti pobudkou, abychom i my udrželi si svůj katolický denník. Ubytek z Moravy jest nám desateronásobně doma nahraditi.

V Čechách jest úbrnem 80 vikariátů českých, v nichž jest asi 1000 farních okrškův. Má-li „Čech“ co ranní list obstáti, musí nezbytně do každé kollatury nejméně 3 exempláře docházeti, tak že by poměrně na každý vikariát 30—40 výtisků „Čecha“ vypadlo, což dle mého zdání, kdyby vycházel co list ranní a přinášel snad i lepších a hojnějších zpráv, není věcí nemožnou. V každém vikariátě musí by jaksi uvoliti se jeden i více kněží k agitaci v tomto směru. Agituje-li tu a onde učitelstvo pro „N. L.“, proč by kněží neagitovali pro svůj list a to tím spíše, pakliby obsahem svým soutěž mohl držeti listům jiným. „Čech“, aby co ranní list obstál, nutně potřebuje 3000 předplatitelů. Ku zvýšení předplatného, v těchto zlých časích, bych neradil. Z téže příčiny chválím opatrnost et. Družstva „Hlasu“ že předplatným pouze 12 zl. venkov neodstrašuje. „Čech“ v nynější své úpravě listem poměrně nejdražším jest. Nechtě tedy podrží se dosavadní roční předplatné, nechtě ale poskytne se čtenáři též lepšího papíru a zřetelnějšího tisku.

4. Kromě těchto 3000 abonentů bude „Čechu“ třeba roční podpory do 3000 zl., aby jednak redakční personál o dvě síly mohl se rozmnožiti a jednak služné jeho zvýšiti. Kromě toho třeba i čelnější dopisovatele honorovati. O tyto 3000 zl. roční podpory „Čechu“ nechť laskavě postarají se ty duchovenské kruhy, které vůbec o něj dosud málo se staraly a v jejichž zájmech až dosud „Čech“ dosti vydatně působil. Že katolické kněžstvo konečně emancipovalo se ze závislosti od jistých kruhův v národě, to zásluhou jest „Čechu“, což ostatně uznává se již dole i nahore. Liberální svět, jenž hojně podpory skytá listům židovsky-liberálním, žasne více nad tím, že „Čechu“ doposud z těch jistých duchovenských kruhů podpory vůbec se nedostávalo, než-li by žasl, kdyby se mu podpory ročně 10.000 zl. poskytovalo. Podporovati své listy, jest naskrz přirozené, vedle zásady: svůj k svému. —

Nyní na sklonku roku starého bude třeba, aby, jak již svrchu podotknuto, s ranním vydáváním listu započalo se již před novým rokem, nemají-li abonenti od něho rozběhnouti a rozdělit se mezi „Hlas“ a „Pokrok.“ Tu nechť společnou agitací ukáže se, mnoho-li ještě v kněžstvu našem — vůbec tedy nejen v nižším, ale i vyšším — síly a obětovnosti pro dobrou věc vězí. Kdo jsi jen poněkud statky vezdejšími obdaren, předplať na jeden exemplář „Čecha“ třeba 50—100 zl., ulož si v té příčině sám nějakou daň, a přičiňuj se všemožně o jeho rozšíření. Co platno nám, velmoc tisku uznávati, o ní třeba i v pastýřských listech krásně psáti, pakliže žurnalistiku katolickou jako zbědovaného Lazara přede dveřmi velmožů marně zebroniti necháváme, aneb dokonce jej s jakousi suverenní pohrdavostí odbýváme. Právě tento Lazar může všim právem stěžovati si, že pro něho v jistých kruzích duchovenských takměř nic se neučinilo. Výčitek a hrozeb dostalo se mu odtud ovšem dosti, ne však chleba vezdejšího. Zdaliž kdy vzalo se na přání a tužby jeho dosti malého vzhledu? V tom ohledu povstalo již u nás pořekadlo: že co se nevrází do Národních — vyslyšení nedojde. Prosit o něco v listu katolickém co nejuctivěji a nejpokorněji, prositi třeba stokrátě po sobě, — ku př. o upravení, pravím upravení, nikoliv o zrušení toho jistého patronátního nevolnictví a těch děsných simonických z něho se rodících bezpráví a křivd, o vyříznutí tohoto raka, jenž na těle Církve rozežrá bratrství mezi kněžími, o to již po více let marně doprošuje se u nás žurnalistika katolická, ale až se to slovy urputnými, slovy jizlivými, slovy pobuřujícími vrazí do „Národních“ a odtud ve formě Církvi a šlechtě nepřátelské pronikne do říšské rady, pak teprv poznenáhla bude — pro tu ostudu světskou! — pomýšleti se na nápravu zla. Prošby a tužby vlastních synů zůstávají oslyšeny, zarve-li však přede dveřmi dravec jakýsi, pak konečně říká se: musí se v té věci přece něco činiti! Timto způsobem dobývají si N. L. přece nějakých zásluh o Církev! Kolik kdy u nás odstranilo se nešvarů a zlořádů ku př. v kostelích při křtech a pohřbech mírnou a slušnou kritikou v listě katolickém? Taková kritika byla považována za drzost, za rýpalství, porušení povinné úcty a pod. Na „Čecha“ vyjžděl si poznenáhla již každý ministrant. Co ku př. bylo již v „Čechu“ nažehráno na domácí křty a na vydíravost pověstných funebráků. Vždy marně. Až ale jednou na to ohnou se „N. L.“, pak tu bude náprava hned. Není to nesmírně zahanbující? Může-liž stav žurnalistiky katolické býti trapnější? Toto upírání jí vsí vážností jest v ohledu mravním mnohem ještě horší, nežli odpírání jí vsí podpory hmotné.

Má-li žurnalistika katolická vydatnou obranou víry se státi, musí vliv její dříve s hůry mravně i hinotně se povznéstí — v těchto slovích zahrnují trest tohoto pojednání.

Nebude-li spravedlnost naše k této žurnalistice hojnější, pak nevejdeme do království božího zde na zemi, pak marně čekáme na obnovení života církevního v Čechách. Co před 25 lety ještě snadné bylo a co tehdy se pronedbalo, toho lze nyní toliko svrchovaným úsilím dosíci. Když strážcové

spali, přišel nepřítel člověk a nasel všudež v Církví koukole liberálních listů. Nyní velechrámy naše jsou prázdné. Začítí před čtvrt stoletím s vydáváním větších i menších katolických denníků, dnes mnohé věci by v Rakousku zcela jinak vypadaly. Možná, že by byla nikdy éra liberální se zákony na Církev nepřišla a že by v parlamentech dnes zasedala převážná většina poslancův křesťansky-konzervativních. Toto prunedbání strašně nyní na nás se mstí.

Nejjasnější panovník náš sám k biskupům pravil: pošlete mi do sněmu konservativní poslance a dostanete konservativní zákony! Nemohli se poslati poslanci konservativní, jelikož žurnalistika lžiliberální před 25 lety všudež opanovala pole.

Tato žurnalistika nás skoro až do nejzazších chýští venkovských předběhla a při volbách do sněmů, zastupitelstev okresních a místních na hlavu porážela a v zápětí voleb těchto, převážnou většinou liberálůch, přišly zákony na Církev, zákony na školu, přišla i na českou Církev všechna ta nynější miserie. Došlo již tak daleko, že u toho stolu, u něhož velmoc tisková zasedá, takorůka na dobro odsouzení jsme k mlčením, čili že jsme již u m l č e n í. My ovšem nemlčíme, nýbrž ke všemu ještě mezi sebou v domácnosti se hašteříme, na sebe vzájemně žehráme, stranicví tropíme — — — a konečně řekne se: to ten Kopriva zase jednou do nás pořádně rýpnul, ten člověk nemá již zholu žádnou úctu, napišme tedy ještě jednou do „Čecha“ inserát: H l e d á s e k n ě z ! —

Věru divná věc! Zásluhy „Čecha“ jmenovitě po čas mého řízení — mohu si na tom přece trochu zakládati — o emancipaci katolického kněžstva ze závislosti od těch kruhů, jimž mnohem více záleží na řeči, nežli na víře otcův, uznává nejen kněžstvo nižší, ale i vyšší; ba bylo mi kdysi nemálo lichotivě řečeno, že co nechtělo v příčině husitismu mezi kněžstvem zdařiti se ani pastýřským listům, zdařilo se listu „Čechu“ a přece list tento nechával se bez podpory pod záminkami nejlíššími.

Všecko volání za příčinou tou zůstávalo hlasem volajícího na poušti. Marně bylo „Čechu“ dovolávati se výroku slovatného kazatele P. Felixe, jenž zní: největší mocí po modlitbě jest — tisk; marně Napoleona, jenž před 80 lety tisk nazval pátou velmocí; marně toho, že za finanční aneb bursovní články platívají knězi „zlatého telete“ 20—30 tisíc zlatých, marně i toho, že tisk dnes ovládá tři nejhlavnější pružiny zkaženosti lidské: žádost totiž očí, žádost těla a pýchu života!

Tisk — abych slov jistého italského biskupa užil — mění a určuje denně mínění veřejné; tisk je tvoří a boří denně podle vůle i zvůle. Tisk ponouká a štvě denně národy proti sobě; tisk vše posuzuje a odsuzuje. Každá hodina je mu vhod k boji proti těm, jež chce ponížiti aneb zničiti.

Tisk sesazuje ministry, neslouží-li mu podle přání. On tvoří a ruší zákony, prohlašuje válku i příměří, tisk panuje nejen lidu, ale i králům, tisk je mocí, již v každém koutku země je znáti, již ale nikde nelze zachytiti. — Lisy tiskařské na celém světě vychrlí denně 10 miliard výtisků do světa, na jednu hlavu denně šest listů — kolik jich v této potopě jest křesťansky-konzervativních? kolik pracuje v apoštolátu satanáše, o němž pravil veliký Pius IX., že má dnes tisk k vozu svému vítěznému zapřažený. — Tak soudí se o tisku jinde, a u nás nechává se tisk katolický hynouti! —

— Kdož — tážou se biskupové švýcarští — rozsílá dnes do mas lidu všechnu nevěru, jež dříve strašila pouze v hlavách několika učenců a tajných spolků? Kdož vyrval masám lidu naději v nebe tou měrou, že dnes všechnu svoji blaženost vyhledávají zde na zemi v prostopášnostech, jež jako rána morová vždy dále se rozeširají? Kdož zlomil moc svědomí, moc práva ve státě, rád ve společnosti tak, že zločin na zločin se hromadí, že společenský řád, že mír národů takorůka přes noc může se sbořiti a že národové již hynou pod tíží břemen, jež jim ozbrojený sociální řád uvnitř a ozbrojený pokoj na venek ukládá?

To vše působí denní protikřesťanský tisk. (Ovšem jen ve Švýcarech, u nás všechno je v nejlepšímu pořádku!)

Špatný tisk — píše biskup Kremonský — zlem je hrozným, nesmírným. Stojí-li dnes společnost lidská nad propastí, ku které již od předešlého století se nachyluje, ozývá-li se světem výkřik úžasu a zoufalosti a vidí-li se cesta v před i v zad zatarasena, pak z převalné části nese vinu toho špatný tisk.

Kam Evropu tato potopa morových knih ještě přivede? Kam na této cestě svět do konce tohoto století dospěje? To ovšem nikdo předvídati nemůže. V tom ale srovnávají se všickni, že to schyluje se horem pádem ku propasti a že vždy více upadáme ve skepticismus — pochybám u víře — nejnestoudnějšímu bezbožectví, nejhrubší nemravnosti, spuštní a ohavnosti, slovem že poměry naše do sprostého nihilismu zabředají. Ještě dvacet let tohoto dšla pekelného se strany špatného tisku, jenž žádné hráze více se neléka a jenž i věci nejsvětější chropotnou záští pronásleduje — pak nestojí v Evropě žádný trůn více na svých nohou. Péra novinářů napáchala zemím naším více škody, nežli za onoho času meče a oštěpy Hunů, Vandalů a Maďarů. Tito spustošili sice města i zem, zanechali po sobě doutnající trosky a zohavené mrtvoly, avšak Vandalové z redakcí vraždí nesmrtelné duše, olupují o pravdu a víru a zohavují je nejhnusnějšími náruživostmi. (O čemž ostatně jsem v „Čechu“ více článků napsal.)

Mnoho-li vynakládají zednáři ročně na špatný tisk? Právě se, přes dvě miliardy franků.

Protestanti ve Francii a Anglii seberou ročně okolo 150 milionů franků na hájení svých náboženských zájmův.

Kterak my katolíci naproti zednářům a protestantům musíme v tom se stydět! Svatý otec tolikrát již k podporování tisku katolického co nejdůtklivěji vyzýval a zdaž a pokud hlasu jeho kde se uposlechlo? Papež Lev XIII. volá: vojákům katolického tisku absolutně třeba milodárů, bez nichž nám ahy jejich zůstávají bez výsledku. (U nás odkopne se voják katolického tisku po 14leté službě inserátem: Hledá se kněz!)

Nepřátelé pravdy křesťanské pamatují na špatný tisk tisíci a statisíci ve svých závětech a u nás zůstává se předplatné na listy katolické za dvě i tři leta dlužno a to od jakých hodnostářů! V mnohých případech zapomíná se na předplatné na vždy a to ne tak od laiků, jako spíše od kněží.

Mám právě v rukou brožurečku: „Annalen des Werkes vom hl. Paulus. Apostolat der Presse. N. 11.“ Na konci stěžuje si dopisovatel, kterak prý tisk katolický dosud nalezá málo podpory. A přece se proň v jiných zemích: Německu, Francii, Anglii stokrátě víc činí nežli u nás v Rakousku a dokonce v Čechách.

Špatným tiskem denně tisíce duší upadá v záhubu, kdož pamatuje na to, aby dobrým tiskem ze záhuby opět byly vyrvány? A kdož jednou bude za ztrátu tolika nesmrtelných duší před Bohem zodpovědným? Zajisté ne pouze ten, kdož špatné věci tiskne ale i ten, kdož dobrý tisk vedle možnosti nepodporuje. Možná, že v den soudný Tyru a Sidonu špatného tisku lehčeji bude, nežli Betsaidě a Korozaimu těch, kteříž dobrý tisk podporovati měli a mohli a nepodporovali! —

Těmito slovy odevzdávám nestranný soud o podpoře katolického tisku příštímu historikovi dějin Cíkve české z devatenáctého století.

Na Vyšehradě v den sv. Ondřeje.

Petr Kopal.

D o p i s y.

V příčině opravy sochy mariánské vedle radnice v Praze.

Ctělý p. Redaktore!

Četl jsem v některém čísle vašeho listu oprávněnou stížnost, že socha nejl. P. M. na větším náměstí pražském ačkoliv se na ni milodarův do 1500 zl. sebralo, dosud zůstala neopravena. Pobyt nedávno v Praze, přeavěděl jsem se na vlastní oči o pravdivosti Vašich slov v „Obraně víry.“ Věru divno mi, že kompetentním místům neuzdalo se v té věci různější iniciativy se chopití. V Praze přinucují se domácí páni opršalé své domy opravití, jen té opršalé sochy mariánské na nejpřednějším místě pražském nikdo si nevšímá. Zdaž by který venkovský farář nechal 1500 zl. hotových peněz hnití v záložně, jež by mu byl některý dobrodinec daroval na opravení sochy kdes na návsi? A zdaž by i sám náměstek biskupův — vikář — při návštěvě, všim právem nevytýkal duchovnímu správci na venkově v případě takovém liknavost, netečnost a pod.? V příčině té připomínám si slov zvěčnělého arcipastýře, jenž kdysi pravil: „nejchudší kostel na venkově shledávám často v lepším pořádku, než-li — — — v Praze.“ —

Má snad výrok jeho o kostelích platit též o sochách — rozumějme svatých a světicí božích — v Praze? Má to u nás kněží na venkově vzbuzovati horlivost ku sbírkám na opravu chrámů a soch v Praze?

A ještě něco mám na srdci.

Před čtyřmi roky byl jsem též účastníkem pouti do Říma, která imposantně sice začala a jaksi smutně — či vinou? — se skončila. Při letošní vikariátní poradě sešel jsem se s jedním římským spolupoutníkem, jenž po krátkém pozdravení mne oslovil: *nuže, pověz mi, jak daleko asi oprava oltáře sv. Václava v Římě, na něhož mezi poutníky několik set zlatých se vybralo, dospěla?* Na otázku tu pokrčil jsem ramenama.

Četl jsi snad již o tom něco v „Čechu“? — Nečetl. — Líčívají se v něm často sice opravy křížů, soch a oltářů až do omrzení široce, avšak, co by každého poutníka do Říma přispěvšího na opravu oltáře sv. Václava velice zajímalo: *jak daleko asi oprava ta během čtyř roků pokročila?* o tom jaksi se mlčí — snad ze skromnosti?

Přál bych si v té věci více světla.

Váš oddaný spolubratr J. K.

Poznámka redakce: Postarali jsme se, abychom zvláštním listem do Říma ihned na místě kompetentním nabyli jistoty, jak daleko opravy na oltáři sv. Václava pokročily. Jak mile bližší zprávy o tom dojdou, bez odkladu je na tomto místě uveřejníme. Snad že ctěný p. pokladník poutníků do Říma věděl by o tom bližších zpráv? —

Návěští.

Třetí sešit „Kalendáře pro mrtvé a živé duše“ přinese prostonárodní pojednání o Synu božím, jednorozeném a o skutečné smrti Pána Ježíše a to za příčinou, že vyjednává se, aby obrazy Vereščaginovy vystaveny byly též v Praze.

Listárna redakce.

D. p. J. K. far. v D. na Mor. Buďte bez starosti. My žádného dlužníka nemíníme uháněti advokátem, avšak žádáme snažně, aby, kdož by listy naše dále odebíratí nechtěl, s poznámkou na pásce: *n e p ř i j í m á*, nám je nazpět poslati si neobtěžoval.

Obsah „Obrany víry“:

Kam se podělo čtvrté přikázání? — Napravený lakomec. (Bretaňská legenda.) —
V příčině obrození „Čecha“. — Dopisy.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: P E T R K O P A L.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.